

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026, VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Hyvinvointialueen tarkastukset ovat kohdistuneet useille eri palvelualoille ja useisiin yksiköihin.

Lakisääteisten palvelujen saatavuudessa ja palveluihin pääsyssä on ollut palvelukohtaisia sekä aluekohtaisia eroja, jolloin hyvinvointialue ei ole onnistunut huolehtimaan kaikilta osin asiakkaiden yhdenvertaisesta palveluihin pääsystä.

Lastensuojelun käsittelyajoissa ja sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärissä on ollut ylityksiä.

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.

Hoitoon pääsyssä ja yhteydensaannissa perusterveydenhuoltoon on ollut puutteita.

Valvontalain mukaisessa ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut vaihtelua.

Hyvinvointialueen mukaan talouden osalta aikaisempaa asiakaskohtaista alijäämää on pystytty hidastamaan.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen (hyte) monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävän omavalvonta on kehittymässä. Omavalvontaohjelmassa on huomioitava sisällöllisesti myös hyte-tehtävät ja koko hyten kokonaisuus, mukaan lukien ehkäisevä päihdetyö ja siihen liittyvä erityislainsäädäntö sekä kirjaus puutteiden korjaamistavoista. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten

hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Palvelujen järjestämisessä on ollut puutteita. Hyvinvointialueella on ollut merkittäviä haasteita oppilashuollon koulupsykologipalvelujen järjestämisessä. (Valvonta.)

Lastensuojelussa on ollut menettelytapavirheitä. Lastensuojelun viranhaltijat ovat ylittäneet toimivaltansa esimerkiksi lausunnon antamisessa ja lapsen asumisasiasta sopimisessa. Tilapäisenä sosiaalityöntekijänä toimineen työntekijän ohjaus on ollut puutteellista, eikä asiakassuunnitelmaa ole aina laadittu. Sijaishuoltoon sijoitetun lapsen sosiaalityö on paikoin laiminlyöty sijoituksen jälkeen ennen lapsen siirtymistä jälkihuoltoon. Kuulemisasiakirjoja ei ole aina toimitettu riittävän ajoissa. (Kantelu, valvonta.)

Lastensuojelun käsittelyajat ja sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät ovat ylittyneet. Hyvinvointialueen sisällä on ollut merkittäviä eroja määräaikojen toteutumisessa. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden resurssi on ollut puutteellinen, minkä takia palveluun pääsy on viivästynyt. (Valvonta, kantelu.)

Työikäisten sosiaalipalvelut

Ei valvontahavaintoja.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää. Alaikäisten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyön keskeisenä haasteena on yhteistyö eri toimijoiden kesken. Yhteistyön tarvetta on laajasti. Alueellisen yhteistyösopimuksen YTA-työryhmien osittainen päällekkäisyys aiheuttaa implementointi- ja tiedonkulkuongelmia. Kehittämistarpeita on erityisesti yhteistyössä opiskeluhuollon, neuvolan ja digitaalisten palvelujen välillä. Ehkäisevä päihdetyö on hyvinvointialueella edelleen jäsentymätöntä. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- tai hoitosuunnitelma ei ole vakiintunut käytäntö yhdelläkään hyvinvointialueella. Yleisesti voidaan todeta, että alaikäisten vieroitus- ja katkaisuhuoltoon pääsyssä on alueellista vaihtelua. Palvelu tuotetaan pääosin lastensuojelulaitoksissa ja siihen pääsyn edellytyksenä on yleisesti huostaanotto tai kiireellinen sijoitus. Monella lapsella ja nuorella on pelko hakea apua ja pelko tulla leimatuksi. Lisäksi nuoret pelkäävät huostaanottoa, eivätkä ole tietoisia muista lastensuojelun tukitoimista ja soten palveluista. Nuorille ongelmia aiheuttavat sirpaleiset palvelurakenteet, työntekijöiden vaihtuvuus ja aikataulujen yhteensovittamisen vaikeus. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa on ollut kehitettävää. Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän

väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat useimmiten suoraan erikoissairaanhoidon ilman matalamman kynnyksen väliportaita. Edelleen kehitettävää on lasten ja nuorten palvelupolkujen selkeyttämisessä ja yhtenäistämässä sekä oikea-aikaisen hoidon ja tuen varmistamisessa kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Mielenterveyskuntoutujien yhteisöllinen asuminen on painottunut vahvasti yksityiseen palvelutuotantoon. (Ohjaus.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Vammaisten yhteisöllistä asumista ei ole lainkaan hyvinvointialueen omana tuotantona. Vammaisten yhteisöllisen asumisen paikkoja on lisätty vuoden 2025 aikana palvelustrategian mukaisesti. Yhteisöllisen asumisen odotusaikaa hakemuksen vireilletulosta palveluun pääsyyn ei seurata. (Ohjaus.)

Perusoikeudet eivät ole aina toteutuneet. Usean erityishuollon asiakkaan itsemääräämisoikeutta on rajoitettu ilman kehitysvammalain edellyttämää päätöstä. (Valvonta.)

Käsittelyajat ovat viivästyneet. Palvelutarpeen arviointien, palvelupäätösten sekä asiakasasiakirjamerkintöjen laatiminen on joissain tapauksissa viivästynyt. Myöskään oikaisuvaatimuksia ei ole aina käsitelty asianmukaisessa ajassa. (Kantelu.)

Iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut

Perusoikeudet eivät ole aina toteutuneet. Lääkehoidon toteuttamisessa ei ole aina huomioitu asiakkaan itsemääräämisoikeutta. (Kantelu.)

Iäkkäiden palvelujen tarkastustoiminta on ollut pääasiassa hyvää. Edellytettyjen toimenpiteiden toteutumista seurataan kiitettävästi erityisesti kotihoidossa. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen on vastattava asiakkaiden palvelujen tarvetta. (Tarkastuskertomus, ohjaus.)

Kotihoidossa on ollut pitkäkestoisia haasteita omatyöntekijän nimeämisessä. (Valvonta.)

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen paikkoja on lisätty vuoden 2025 aikana palvelustrategian mukaisesti. (Ohjaus.)

Ympäriavuorokautisen palveluasumisen omavalvonta ei aina ole toteutunut riittävällä tavalla. Valvontatoiminnan yhteydessä havaittuihin puutteisiin reagoimisessa on ollut viiveitä. (Ohjaus.)

Henkilöstön osaamisessa ja lääkärikonsultaatioiden saatavuudessa on ollut kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä tulee varmistaa henkilöstön osaaminen asiakkaiden terveydentilan seurannassa ja äkillisiin muutoksiin reagoimisessa. Lisäksi tulee varmistaa lääkärikonsultaatioiden saatavuus kaikissa tilanteissa. Ohjausta on annettu myös iäkkäiden kaatumisten ennaltaehkäisystä sekä kaatumistapaturmien seurannan huomioimisesta. (Ohjaus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Hoitoon pääsyssä ja yhteydensaannissa on ollut puutteita. Yhteydensaanti perusterveydenhuoltoon, eikä suun terveydenhuoltoon ole aina toteutunut lainsäädännön mukaisesti. Myöskään hoitoon pääsy perusterveydenhuoltoon ja suun terveydenhuoltoon alle 23-vuotiaiden osalta ei ole toteutunut lakisääteisesti ja yhdenvertaisesti. Hyvinvointialue on saanut korjattua tilannetta vuoden 2025 aikana. Viivettä on edelleen ollut erityisesti hyvinvointialueen ruotsinkielisillä alueilla ja ruotsinkielisessä takaisinsoittopalvelussa. (Valvonta, ohjaus.)

Kielellisten oikeuksien toteutumisessa on ollut kehitettävää. Ruotsinkielisistä psykologeista on ollut pulaa, vaikka sinänsä psykologien määrää on hyvinvointialueen mukaan lisätty merkittävästi. Hyvinvointialueen on ohjattu kielellisten oikeuksien toteutumista. (Ohjaus.)

Palvelujen toimivuudessa on ollut joitakin puutteita. Omahoitotarvikejakelussa ei ole aina huomioitu potilaan sairauden hoidon vaatimia yksilöllisiä tarpeita. Myös lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisessä loma-aikoina on paikoin ollut puutteita. (Valvonta, kantelu.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Hyvinvointialue ei järjestä palvelua.

Ensihoito ja päivystys

Hyvinvointialue ei järjestä palvelua.

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain mukaisessa ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut vaihtelua. Hyvinvointialue on toimittanut sosiaalihuollosta useita ilmoituksia, mutta terveydenhuollosta vain yhden ilmoituksen. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikkia Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää on ohjattu valvontalain 34.2 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä, huumausainelääkehoidon toteuttamisessa huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisessä on ollut epäselvyyttä ja kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta huumausainelääkkeiden käsittelystä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisesta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisestä sosiaalihuollon toimintayksiköissä (Ohjaus.)

Muistutukseen vastaamisessa on ollut puutteita. Hyvinvointialueella on edelleen merkittäviä puutteita muistutusten käsittelyssä sekä niistä tiedon toimittamisessa valvontaviranomaiselle. Useita muistutuksia oli ilmeisesti kokonaan hävinnyt hyvinvointialueella. Tietojen toimittaminen aluehallintovirastolle onnistui vasta useiden kiirehtimispyyntöjen jälkeen. Muistutusvastausten asianmukainen käsittely voi vähentää hyvinvointialueen hallinnollista kuormaa. Hyvinvointialueen mukaan muistutusprosessia on pyritty kehittämään. (Kantelu, valvonta, ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000.

<p>Ratkaistu: 29.04.2026 Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV) Virka-asema: Yksikön päällikkö Esittelijät: Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö</p> <p>Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.</p>

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihte: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi